

Nr 117

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om viss kreditgaranti åt svensk varvsindustri jämte motioner.

(5:e avd.)

Propositionen

I propositionen nr 119 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 5 april 1968 föreslagit riksdagen att a) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti till ett sammanlagt belopp av högst 650 000 000 kr. till svensk varvsindustri på de villkor och enligt de grunder som angetts i statsrådsprotokollet samt b) beträffande de åren 1963 och 1965 av riksdagen beslutade kreditgarantierna godkänna de ändrade villkor och grunder som angetts i statsrådsprotokollet.

Enligt riksdagens beslut åren 1963 (SU 40, rskr 100) och 1965 (SU 74, rskr 202) fick de svenska varven generella statliga kreditgarantier på 400 respektive 500 milj. kr. Garantierna begränsades till att avse finansiering av varvens vid utgången av år 1962 respektive år 1964 utelöpande nybyggnadskrediter samt — totalt — krediter hänförliga till nybyggnadskontrakt tecknade före utgången av år 1966.

I föl tillkallades fyra sakkunniga med uppdrag att tillsammans med representanter för varvsindustrin undersöka de svenska varvens situation med avseende på lönsamhet, finansiering, produktivitet m. m. samt föreslå de statliga åtgärder undersökningen kan aktualisera.

De sakkunniga har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 mars 1968 anfört att de tillsammans med företrädare för varvsindustriföreningen studerat bl. a. de svenska varvens finansiering, industrins konkurrensförhållanden och framtidsutsikter samt dess lämpligaste struktur. Ytterligare undersökningar och överväganden har emellertid visat sig nödvändiga på flera väsentliga områden. Då denna verksamhet måste antas ta relativt lång tid i anspråk har de sakkunniga som en temporär lösning av vissa akuta finansieringsproblem föreslagit att varvsindustrin erhåller ny statlig fartygskreditgaranti intill ett belopp av sammanlagt 650 milj. kr.

I skrivelsen framhåller de sakkunniga vidare, att varvsindustriföreningens representanter i förhandlingarna med de sakkunniga förklarar sig beredda

att på respektive företags vägnar — Eriksbergs Mekaniska Verkstads AB, Götaverken AB, Kockums Mekaniska Verkstads AB och AB Lindholmens Varv — i positiv anda med de sakkunniga diskutera vissa av de sistnämnda särskilt upptagna förslag, under förutsättning att den ifrågavarande statliga kreditgarantin ställs till varvsindustrins förfogande. De konkreta förslag som skall studeras närmare avser enligt skrivelsen bl. a. etablerandet av samverkan inom svensk varvsindustri i fråga om forskning och utveckling, marknadsundersökningar och komponenttillverkning, ett särskilt nära samarbete mellan varven i göteborgsområdet samt ändrade samarbetsformer i Uddevallavarvet. Samtidigt skall ytterligare åtgärder för att stärka varvsindustrins konkurrensläge diskuteras. Avsikten är att överenskommelser i hithörande frågor skall kunna föreligga före utgången av år 1968.

I propositionen läggs fram förslag om nya garantier intill ett belopp av sammanlagt 650 milj. kr. åt svensk varvsindustri.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen I: 398 av herr *Akerlund* vari hemställts att riksdagen måtte a) till räntegaranti för varvsindustrin för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 30 milj. kr. samt b) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti till ett sammanlagt belopp av högst 1 500 milj. kr. till svensk varvsindustri enligt de grunder som angetts i motionen,

dels de likalydande motionerna I: 962 av herr *Tistad m. fl.* och II: 1219 av herr *Carlshamre m. fl.* vari hemställts att, då kreditgarantier enligt förslaget i proposition nr 119 ställs i utländsk valuta, såsom ianspråktaget belopp av den totala garantisumman skall räknas lånets motvärde i svenska kronor efter vid lånetillfället gällande avräkningskurs,

dels motionen II: 1220 av herr *Hermansson m. fl.* vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av förslaget i Kungl. Maj:ts proposition nr 119 angående bemyndigande till riksgäldskontoret att ikläda staten garanti till svensk varvsindustri till högst 650 000 000 kr. måtte uttala att de anställda, stat och kommun skall tillförsäkras ett verkligt inflytande i de företag som utnyttjar kreditgarantierna.

Utskottet

I syfte att underlätta de svenska varvens refinansieringsmöjligheter har vid två tillfällen under 1960-talet riksdagen beslutat om generella statliga kreditgarantier till varvsindustrin till ett sammanlagt belopp av 900 milj. kr. Dessa garantier har inneburit en betydande finansieringshjälp men är enligt statsrådsprotokollet nu i det närmaste helt utnyttjade. I den föreliggande propositionen läggs fram förslag om fortsatt finansieringshjälp.

Propositionsförslaget innebär att 1963 års och 1965 års finansieringshjälp utökas med 650 milj. kr. Garantierna förutsätts skola avse dels varvens per den 31 mars 1968 utelöpande nybyggnadskrediter samt krediter hänförliga till varvens vid samma tidpunkt ineliggande orderstock, dels krediter hänförliga till nybyggnadskontrakt som tecknas under återstående delen av år 1968. Beträffande sistnämnda krediter föreslås vidare gälla att kredittid och kreditandel inte får överstiga vad som under åren 1965—1967 varit normalt beträffande varvens nybyggnadskontraktering. Vidare skall garantierna i likhet med de garantier som riksdagen beslutade år 1965 avse lån med en löptid av högst 15 år. Garantierna bör enligt statsrådsprotokollet kunna utställas i utländsk valuta.

De generella fartygskreditgarantier som beslöts åren 1963 och 1965 föreslås — i den mån de ännu inte tagits i anspråk — få utnyttjas under samma betingelser som de nya garantierna.

Utskottet har vid sin granskning av Kungl. Maj:ts förslag funnit en ny garantigivning till ett sammanlagt belopp av 650 milj. kr. väl motiverad och har ingen anledning till erinran mot vad som anförts om villkor m. m. för dessa garantier och för de av riksdagen åren 1963 och 1965 beslutade kreditgarantierna. Utskottet tillstyrker sålunda Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Härigenom har det i motionen I: 398 framställda yrkandet om ytterligare kreditgarantier åt varvsindustrin blivit tillgodosett, varför motionen i denna del inte påkallar någon riksdagens vidare åtgärd.

Utskottet ansluter sig sålunda till Kungl. Maj:ts förslag att kreditgarantierna skall kunna utställas i utländsk valuta. Detta innebär att garantiramen vid kursförändringar kan komma att bli överskriden.

Då Kungl. Maj:ts av utskottet biträdda förslag sålunda innebär kreditgarantier intill ett belopp av sammanlagt 650 milj. svenska kronor eller motsvarande belopp i utländsk valuta är syftet med motionerna I: 962 och II: 1219 tillgodosett redan genom det föreliggande propositionsförslaget.

Utskottet anser det inte motiverat att ett uttalande från riksdagens sida görs av den innebörd som föreslagits i motionen II: 1220, varför motionen avstyrks. Utskottet vill erinra om att bankoutskottet i sina i år avgivna utlåtanden nr 18 och nr 32 behandlat närbesläktade spörsmål.

I motionen I: 398 har hemställts att riksdagen måtte till räntegaranti för varvsindustrin för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 30 milj. kr.

Sverige har inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) tagit upp frågan om en sanering av den internationella konkurrenssituationen i syfte att nå en generell avveckling eller begränsning av statliga subventionsåtgärder på varvsindustrins område. Enligt statsrådsprotokollet finns för närvarande vissa utsikter att strävandena på det internationella planet i en relativt nära framtid skall leda till överenskomelser som innebär att subventionsverksamheten i vissa hänseenden be-

gränsas. Med hänsyn härtill och till vad i denna fråga i övrigt anförts i statsrådsprotokollet är utskottet för sin del inte berett att nu förorda ytterligare stödåtgärder till den svenska varvsindustrin, varför utskottet avstyrker motionen I: 398 i vad den avser räntegaranti.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen I: 398 såvitt nu är i fråga samt motionerna I: 962 och II: 1219 bemyndigar fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti till ett sammanlagt belopp av högst 650 000 000 svenska kronor eller motsvarande belopp i utländsk valuta till svensk varvsindustri på de villkor och enligt de grunder som angetts i statsrådsprotokollet,
2. att riksdagen beträffande de åren 1963 och 1965 beslutade kreditgarantierna godkänner de ändrade villkor och grunder som angetts i statsrådsprotokollet,
3. att riksdagen avslår motionen I: 398 i vad den avser räntegaranti för varvsindustrin,
4. att riksdagen avslår motionen II: 1220.

Stockholm den 14 maj 1968

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström (s), Virgin (h), Axel Andersson (fp), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Kaijser (h), Nyman (fp), Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (h), Bengt Gustavsson (s), Thorsten Larsson (cp), Högström (s), fru Lilly Ohlsson (s) och herr Johan Olsson (cp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman (h), Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Eliasson i Sundborn (cp), Mellqvist (s), fröken Olsson (s), herrar Gustafsson i Skellefteå (fp), Lindholm (s), Tobé (fp), Blomkvist (s), Björkman (h), Sjönell (cp), Nilsson i Kristianstad (s), Sterne (fp) och fru Ludvigsson (s).